

ШТА РОДИТЕЉИ ТРЕБА ДА ЗНАЈУ О РАЗВОДУ БРАКА ?

У познатом истраживању које се бавило испитивањем интензитета стреса изазвано различитим стресорима, показало се да је развод брака међу најстреснијим догађајима у животу човека . Од свих испитиваних стресора, једино је смрт супружника оцењена као стреснија у односу на развод брака, док су смрт блиске особе, лична болест, отказ, рангирани као мање стресни.

Међутим, стрес који особе преживљавају у периоду развода не сме бити изговор за занемаривање деце која заједно са родитељима пролазе ову **мучну фазу**.

Не ретко се дешава да поједини родитељи чак додатно оптерете дете разводом, а последице свега тога могу бити видљиве за цео живот уколико родитељи не реагују на адекватан начин. Прилагођавање на развод може трајати и до две године а некад и дуже. Уз праву подршку, помоћ и разумевање нека деца се брзо прилагоде на новонасталу породичну ситуацију. Постоје и она деца која не могу да се изборе са разводом родитеља па кроз цео живот пате од последица истог.

Резултати једног истраживања су показали да деца чији су се родитељи развели и сами се чешће разводе, а такође се и ређе одлучују да ступе у брак, што иде у прилог томе да последице развода остављају последице за цео живот. Ипак ове негативне последице се могу избећи уколико се деци приступи на прави начин.

Једно друго истраживање је показало, да уколико развод није праћен великим конфликтима, и уколико су се родитељи потрудили и успели да у овом периоду децу заштите од стреса, деца из разведених бракова могу имати подједнако успешан развој и емотивну стабилност као и деца из комплетних породица.

КАКО ДЕЦА ВИДЕ РАЗВОД ?

Деца гледају на свет другачије од одраслих. Многи фактори одређују како ће дете прихватити развод, а то су :узраст детета у тренутку развода, на сваком узрасту постоје различите емоције и реакције детета нпр. Двогодишњак неће разумети исто што и петогодишњак. Дечак школског узраста неће испољавати своје емоције исто као и његова сестра у пубертету (о чему ће бити речи касније), пол, темперамент и др.

Пол је јако значајан фактор у одређивању начина на који ће дете реаговати. Скоро као по правилу, девојчице у току развода родитеља постају анксиозне и повучене, док дечаки постају агресивнији и непослушнији. Девојчице из разведених бракова такође могу раније постати сексуално активне у односу на девојчице које су одрасале у комплетним породицама. Занимљиво је да се показало да дечаки лакше пролазе кроз тешкоће настале услед развода уколико се мајка поново уда, док је за девојчице то отежавајућа околност и у том случају се лошије прилагођавају.

КАКО ДЕЦА У ПУБЕРТЕТУ И АДОЛЕСЦЕНТИ ВИДЕ РАЗВОД ?

С обзиром да нашу школу похађају деца у пубертету и адолесценти навешћу неке карактеристичне реакције за овај узраст :

Шта разумеју?

- Разумеју, али обично не прихватају развод.

Како реагују ?

- Врло често постају врло љути
- Могу се осећати изневерено и одбачено од стране једног или оба родитеља
- Могу изгубити поверење у везе уопште (често се од ових адолесцената чује да се никада неће венчавати и да немају поверења у брачну заједницу).
- Могу изгубити самопоштовање и бринути се да ли су вољени
- Како теже да буду веома морални и критични, могу осуђивати одлуку родитеља да се разведу

- Могу се осећати веома посрамљено и може их узнемирити свака промена уколико родитељи одлуче да поново уђу у нову брачну заједницу
- Могу бити склонији ризичнијим понашањима него што је то карактеристично за узраст
- Могу постати депресивни или повучени те могу покушати и суицид
- Могу се понашати и боље, а не лошије, осећајући да на тај начин могу спасити брак родитељима
- Њихове реакције се могу одразити и на њихову независности: Могу да осећају страх од одвајања од родитеља и осећати потребу да буду на страни једног родитеља

ШТА РОДИТЕЉИ МОГУ УЧИНТИ ?

- ◆ Могу им дати времена да преиспитају своја осећања
- ◆ Могу им предложити позитивне начине да се носе са својим емоцијама: ако дете има потешкоће у разговору с родитељима, охрабрити га да се повери другој поверљивој одраслој особи попут рођака, наставника или стручњака
- ◆ Наставити надгледати њихове активности: где су, шта раде и с ким су
- ◆ Морају нагласити да без обзира што се породица променила, деца морају показивати поштовање за оба родитеља, морају поштовати кућна правила и морају дати све од себе у школи
- ◆ Морају превазићи своју потребу да користе своју децу као замену за партнера. Морају обезбедити одговарајућу подршку и одговарајући социјални живот. Не смеју постати зависни од своје деце како би употпунили празна места након развода

КАКО ПОМОЋИ ДЕТЕТУ ДА СЕ СУОЧИ СА РАЗВОДОМ?

- Пре самог покретања поступка развода било би добро родитељи разговарају са дететом о ономе што ће се у наредном периоду дешавати. Пожељно је да том тренутку буду присутна оба родитеља.
- Требало би да родитељи буду спремни да одговоре на сва могућа питања детета и то што искреније. Дете треба охрабривати да слободно пита било та што га занима и искаже све своје сумње и страхове.
- Без обзира на узраст детета, неопходно је константно уверавање у то да га оба родитеља и даље подједнако воле без обзира на промене у њиховом међусобном односу
- Међусобне расправе пред дететом родитељи морају избегавати
- Приликом размене посета са другим родитељем треба избегавати испитивање детета о томе шта ради бивши партнер или о чему су разговарали док су били заједно. Дете не би требало користити као посредника или шпијуна у комуникацији са бившим партнером
- Не треба постављати питања о другом супружнику и не тражити да дете скрива информације
- Детету не треба обећавати нешто што се не може испунити
- Родитељи не би требали да имају осећај да детету треба надокнадити губитак на тај начин што ће му куповати скупе поклоне или правити уступке. Оно најбоље што родитељи могу дати свом детету су управо они и њихово време за њих
- Пожељно је сакупити сву могућу литературу о утицају развода на дете одређеног узраста
- Дете треба уверити да оно ни на који начин није утицало на погоршање односа између родитеља и да развод ни на који начин није његова кривица
- Родитељи који су увек и сами емотивно лабилни у периоду развода не смеју очекивати од детета да оно задовољава њихове емотивне потребе
- Дете треба охрабрити и за разговор о актуелним проблемима у кући и са другим људима, ван породице, уколико осећа потребу за тим

Припремила :
Данијела Стојилковић-педагог